

ПОДАТКОВІ ЧИННИКИ СТИМУЛЮВАННЮ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

У світовій практиці існує багато інструментів, за допомогою яких держава спроможна стимулювати інвестиційні процеси, забезпечувати розвиток малих та середніх інноваційних підприємств, активізувати впровадження сучасних технологій у виробництво. Проте найбільш дієвими є інструменти, які, у своїй сукупності, формують механізм податкового регулювання.

Аналіз і оцінка досвіду механізму податкового регулювання інноваційних процесів у зарубіжних країнах є однією із основних передумов побудови ефективної моделі економічного розвитку України.

Основною метою інноваційної моделі розвитку економіки країни є підвищення конкурентоспроможності національної економіки за рахунок широкомасштабного впровадження в економічну діяльність досягнень науки і технології та сучасних підходів до організації господарської діяльності [1].

На сьогоднішній день можна виділити 7 провідних країн – лідерів у запровадженні інноваційної моделі розвитку – США, Японія, Фінляндія, Швеція, Великобританія, Німеччина та Корея. Ці країни контролюють практично 80% ринку наукомісткої продукції і займають перші позиції в рейтингу конкурентоспроможності. Якщо у розвинених країнах світу 70-85% ВВП формується за рахунок підприємств, які відносяться до категорії високотехнологічних виробництв, то в Україні ця частка становить менше 6%. При виробництві 0,49% світового ВВП частка наукоємної продукції України на світовому ринку становить 0,05-0,1% (табл. 1).

Таблиця 1

Основні показники ринку високотехнологічної продукції по країнах, % [2]

Країна	Частка світового ринку високотехнологічної продукції	Частка ВВП країни у світовому виробництві
США	35,9	21,4
Японія	29,2	6,6
Німеччина	9,4	4,3
Великобританія	8,5	3,3
Франція	4,7	3,2
Китай	6,0	10,8
Росія	0,5	3,2
Україна	0,05-0,1	0,5

До інструментів податкового стимулювання інноваційної діяльності зарубіжних країн відносять наступні: зниження ставки податку; податкову знижку; звільнення від оподаткування прибутку, що реінвестується; податкові угоди з іншими країнами; надання дослідницьких та інвестиційних податкових кредитів; відстрочка сплати податку на прибуток; податкові канікули протягом кількох років на прибуток, отриманий від реалізації інноваційних проектів; виведення з-під оподаткування окремих об'єктів; спеціальні податкові режими, що передбачають спрощене оподаткування. Також особлива увага приділяється зарахуванню частини прибутку інноваційної організації на спеціальні рахунки з наступним пільговим оподаткуванням у випадку використання на інноваційні цілі та прискорена амортизація при технічному переозброєнні та на обладнання, яке використовується при наукових дослідженнях.

Окрім цього важливими важелями в регулюванні інноваційної політики є звільнення від сплати імпортного ПДВ, пільги за єдиним соціальним внеском, звільнення від сплати окремих податків для венчурних фірм, податкове стимулювання діяльності нових інноваційних підприємств, малого та середнього бізнесу та зниження ставок податку для експортно-орієнтованих підприємств, тощо. В залежності від різних інституційних особливостей, різними країнами використовується безліч комбінацій з можливих перелічених заходів податкового регулювання. Так, наприклад, у Німеччині малим і середнім фірмам для придбання майна з метою досягнення економії витрат енергії державою надається субсидія до 7,5% вартості придбаного майна.

Для приваблення іноземних інвестицій у вітчизняні підприємства доцільно скористатися досвідом ЄС щодо скасування податку з дивідендів. Для цього потрібно визнати рік податковим періодом для сплати податку на прибуток, що суттєво скоротить час на сплату податків в Україні. Успішним в усьому плані є досвід Швеції, що застосовує єдину податкову декларацію для всього підприємства. Вона складається з двох частин: одна призначена для ПДВ, інша – для прибуткового податку та соціальних внесків. Така система податкового адміністрування є зручною як для платника, так і для податкової служби. У Швеції при сплаті національного податку на прибуток усі платники податку поділяються на резидентів і нерезидентів. Резиденти сплачують податок з усієї суми доходів, а нерезиденти – тільки з прибутку, отриманого у Швеції. Ставка податку на прибуток – 28 %. Не існує місцевих податків для корпорацій, а також немає різниці між розподіленим і нерозподіленим прибутком. При розрахунку прибутку акції підприємства оцінюються за нижчою ринковою ціною їх вартості [3].

Однією з найпоширеніших форм стимулювання інноваційної діяльності в зарубіжних країнах є надання податкових пільг, державних субсидій і дотацій, що стимулюють підприємства до розвитку інноваційної діяльності. У країнах Західної Європи використовуються такі податкові пільги, як екстраконцесії та податковий кредит. За рахунок екстраконцесії фірми можуть фінансувати із своєї податкової бази понад 100% своїх інноваційних витрат. Податковий кредит дозволяє фінансувати лише певний відсоток своїх інновацій.

У практиці розвинених країн використовуються два види податкових пільг: податкові кредити, що знижують податок на прибуток, і податкові списання, що зменшують базу для обчислення податку.

Податкові пільги на капітальні вкладення найчастіше надаються у вигляді інвестиційного податкового кредиту. Як правило, ця пільга надається компаніям, що направляють інвестиції на впровадження нової техніки, устаткування, технологій тощо. Ця знижка віднімається з суми нарахованого податку на прибуток компанії (на відміну від звичайних знижок, що віднімаються із суми податків).

Інвестиційна податкова знижка надається лише після введення нової техніки в експлуатацію. Право на одержання податкової знижки настає для компанії автоматично: його не треба доводити й обґрунтовувати, тому що воно закріплено законодавством. Розміри знижки встановлюються у відсотках від вартості впроваджуваної техніки й становить: 5,3% у Японії (для електронної техніки й устаткування), 50% у Великобританії (для 1-го року експлуатації нової техніки, технології, матеріалів), 10-15% у Канаді (залежно від освоєння території місця розташування компанії) і 100% в Ірландії. Тимчасове звільнення від сплати податку на прибуток або часткове його зниження («податкові канікули») діє у Франції й поширюється на знов створені малі й середні фірми зі зниженням на перші 5 років їх діяльності на 50% прибуткового податку, який ними сплачується [4].

У країнах ЄС спеціально розроблена програма «Фіскаліс 2003 – 2007», яка всього за 4 роки змогла зменшити витрати, пов'язані з бізнесом, у тому числі відсотки по кредитах, по інвестуванню філій або придбанню нового об- ходів у боротьбі зі схемами, які фінансувалися саме через цю програму. Вдосконалено податкове програмування: надана можливість здійснювати електронний аудит платників податків; мінімізувались податкові пільги, обмежився період їх застосування до окремих сфер господарювання. Такий досвід

європейських країн може бути корисний для застосування в Україні на рівні відносин між органами різних міст, областей та країн, з якими Україна має тісні торгівельні зв'язки.

На нашу думку, не існує однієї стандартної схеми, згідно якої повинна вдосконалюватись податкова система, адже в кожній країні реформування та вдосконалення податкового механізму повинна враховувати національні особливості. Кожна з країн ЄС пройшла свій адаптаційний період вдосконалення податкової політики та отримала свої економіко-соціальні результати. Проаналізувавши механізм адаптації податкової системи країн, які протягом останніх десятиліть асоціювались з Європейським Союзом, ми дійшли висновку, що успіх податкових реформ можливий лише в довгостроковій перспективі, де наявні поступові та рівномірні зміни.

Література:

1. Гармонізація податкового законодавства: українські реалії: монографія / [Білецька Г. М., Кармаліта М. В., Куц М. О. та ін.]. – К.: Алерта, 2012. – 222 с
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України[Електронний ресурс] – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/
3. Budzetowa Ustawa na 2011 rok: Ustawa RP od 20 stye. 2011 r. // Dziennik Ustaw RP. - 2011. - № 18. - Poz. 205.
4. O podatku tonazowym : Ustawa RP od 24 sier. 2006 r. // Dziennik Ustaw RP. - 2006. -№ 183.- Poz. 1353 zezm.

УДК 336:22

Петричко М.М.

к.е.н., доцент кафедри фінансів,
Мукачівський державний університет

ДО ПИТАННЯ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ В УКРАЇНІ

У сучасних умовах реалізації довгострокової стратегії України спрямованої на трансформацію України у високорозвинену країну європейського типу з орієнтацією на економічне зростання та досягнення ефективного зростання підприємницької активності у всіх сферах економіки, пріоритетним завданням є удосконалення діяльності органів управління в процесі справляння податків, зборів, платежів. В умовах ринку податкові правовідносини держави та її господарюючих суб'єктів стають провідними, у цьому контексті особливого значення набуває створення такого механізму адміністрування податків, зборів, платежів, який би відповідав потребам соціально-економічного розвитку держави, сприяв подоланню структурних диспропорцій в економіці, забезпечив зниження податкового навантаження, спрощення оподаткування, ініціював підвищення активності суб'єктів господарювання, створював умови для залучення як національних, так й іноземних інвестицій, забезпечував зростання добробуту населення.

Державі для виконання своїх функцій потрібні фінансові ресурси. Зважаючи на те, що основну частину грошових надходжень до державної скарбниці сучасних держав забезпечують податкові платежі, проблема своєчасності та повноти сплати податків не втрачає своєї значущості. Ще більшої актуальності вона набуває в умовах кризових явищ, зумовлених внутрішніми та світовими фінансово-економічними кризами, коли недостатнє надходження податкових платежів до бюджету може стати причиною втрати платоспроможності держави.

Проблематика адміністрування податків є актуальною і широко висвітлюється у науковій літературі. Адміністрування податків і зборів є динамічним процесом. Якість його виконання характеризує діяльність органів державної фіскальної служби, з використанням визначеного інструментарію з реалізації державної податкової політики щодо здійснення митно-податкового контролю. До того ж це особливий вид податкової діяльності, постійна й необхідна її складова, організація якої зумовлена, у першу чергу, потребами державної фіскальної політики.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>